

हॅप्पी पेरेंटिंग : पालकत्वाच्या कक्षा रुंदावू!

डॉ. सुनील गोडबोले, बालविकास तज्ज्ञ.

सकाळ: कुटुंब (2 April 2023)

दोन एप्रिलला जागतिक स्वमग्नता दिवस साजरा केला जातो. स्वमग्नतेच्या समस्यांची जाणीव इतरांना करून देण्यासाठी वेगवेगळे कार्यक्रम आयोजित केले जातात; पण प्रामुख्याने ते कार्यक्रम स्वमग्न मुलांचे पालक आणि त्यांच्यासाठी काम करणाऱ्या संस्था आणि मार्गदर्शकांनीच आयोजित केलेले असतात. सर्वसामान्य पालक, ज्यांची मुले सुदैवाने न्यूरो टिपिकल किंवा सोप्या शब्दांत 'नॉर्मल' क्षमतांची असतात, त्यांना त्याचे काही घेणेदेणे नसते. प्रस्तुत विचार हे तुम्हा आम्हा सर्वसामान्य पालकांसाठी.

विशेष मुले - मग ती स्वमग्न असोत, अध्ययन अक्षमतेची असोत, बहुविकलांग असोत किंवा कर्णबधिर असोत - त्यांचा समस्यांपैकी निम्म्या समस्या या सुदैवाने 'नॉर्मल' असलेल्या समाजाच्या नकारात्मक दृष्टिकोनातून निर्माण झालेल्या असतात. थोडक्यात, थोड्याशा प्रयत्नांनी कमी करता येणाऱ्या असतात. आज असे काही छोटे उपाय बघूयात.

- 1) आपल्या मुलाला/ मुलीला विशेष मुलांबरोबर खेळायला पाठवूयात. त्यासाठी आपल्या मुलाच्या खेळण्याच्या वेळेतला फक्त अर्धा तासही पुरेसा असतो. या खेळात मुद्दामहून विशेष मुलांची बाजू घ्या.
- 2) सर्वसमावेशक शिक्षण ही संकल्पना प्रत्यक्षात येण्यासाठी आपल्या मुलाला किमान एका तरी विशेष मुलाचा 'अभ्यासमित्र' बनवा. हे काम थोडेसे अवघड आहे; पण थोड्याशा प्रयत्नाने जमेल. त्यातून सगळ्यात महत्त्वाचे काय घडेल, तर आपले मूल संवेदनशील बनेल. त्याचा भावनिक बुध्यांक वाढेल.
- 3) विशेष मुलांच्या पालकांना टाळू नका, कुत्सित टोमणे मारू नका, नको ती सहानुभूति दाखवून आणखीन दुखवू नका. विशेष मुलाच्या आई किंवा वडिलांबरोबर एका चहाच्या कपवरच्या गप्पा त्यांना रिलॅक्स करायला उपयुक्त ठरतील. माझे कुणीतरी ऐकत आहे, हाच त्यांच्यासाठी आत्मविश्वास देणारे ठरेल.
- 4) तुम्हाला विशेष मुलांच्यासाठी काम करणाऱ्या संस्थांना, तिथल्या मार्गदर्शकांना मदत करता येईल. एक ओळखीचे पालक असेच दर वर्षी एक व्हीलचेअर गरजू व्यक्तीला भेट देतात- तेही न बोलता.
- 5) कदाचित तुम्हाला यातले काहीच करता येणार नाही. हरकत नाही; पण किमान विशेष मुले आणि त्यांचे पालक जेव्हा भेटतील, तेव्हा एक छानसे 'स्माईल' द्या. त्यांच्या धैर्याचे, लढाईचे कौतुक करा. सगळ्यात महत्त्वपूर्ण म्हणजे कुचकट प्रश्न विचारू नका. तुमचे 'स्माईल' त्यांच्यासाठी पुरेसे आहे. कराल ना एवढे तरी?
(लेखक ज्येष्ठ बालविकासतज्ज्ञ आहेत.)

www.chiranjeevgodbole.com